

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยศึกษาถึงการหยุดบอกรับวารสารวิชาการภาษาต่างประเทศของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยของรัฐ ในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมา (ปีงบประมาณ 2532-2536) ในด้านจำนวน สาขาวิชา ราคา สาเหตุ ตลอดจนวิธีการและเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาตัดเลือกวารสารที่จะหยุดบอกรับ และศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาแก่ผู้ใช้ภายหลังจากการหยุดบอกรับวารสาร ในบทนี้จะเสนอวิธีดำเนินการวิจัยซึ่งจะกล่าวถึงประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ จะศึกษาข้อมูลจากหอสมุดกลาง และห้องสมุดประจำวิทยาเขตที่ทำหน้าที่เหมือนหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐ ที่มีการหยุดบอกรับวารสารวิชาการภาษาต่างประเทศระหว่างปีงบประมาณ 2532-2536 ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น (ภาคผนวก ก) พบว่า มีห้องสมุดที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 22 แห่ง จำแนกเป็นหอสมุดกลาง จำนวน 17 แห่ง และห้องสมุดประจำวิทยาเขตที่ทำหน้าที่เหมือนหอสมุดกลาง จำนวน 5 แห่ง ดังนี้

1. หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. หอสมุดกลาง วิทยาเขตกำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. หอสมุดกลาง ฝ่ายหอสมุดมหาวิทยาลัย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
6. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
7. หอสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
8. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
9. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล
10. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
11. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

12. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา
13. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
14. หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร
15. หอสมุดสาขาวังท่าพระ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร
16. ฝ่ายหอสมุดคุณหญิงหลง อรรถโกวิสุนทร สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
17. ฝ่ายหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
18. สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
19. สำนักห้องสมุดและบรรณสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี
20. สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ
21. สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
22. สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ประชากรในการวิจัยได้แก่ บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบการหยุดบอกรับวารสารในหอสมุดกลาง และห้องสมุดประจำวิทยาเขตฯ ทั้ง 22 แห่ง ๆ ละ 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 22 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสำรวจ (ภาคผนวก ข) และแบบสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ค) ซึ่งจะใช้สำรวจข้อมูลต่อไปนี้

1. แบบสำรวจ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากเอกสารการปฏิบัติงานวารสารของห้องสมุด ข้อมูลที่สำรวจได้แก่ ชื่อวารสารที่หยุดบอกรับ ปีงบประมาณที่หยุดบอกรับ แหล่งงบประมาณที่ใช้ในการบอกรับวารสารนั้น ราคาวารสารขณะที่หยุดบอกรับ (ราคาบอกรับเป็นรายปี) และสาขาวิชาของวารสาร และเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจหยุดบอกรับวารสารเฉพาะชื่อ

2. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบการหยุดบอกรับวารสาร แบบสัมภาษณ์มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวารสารของห้องสมุด ได้แก่ งบประมาณ และแหล่งงบประมาณที่ใช้ในการบอกรับวารสาร รวมทั้งแหล่งที่บอกรับวารสาร

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการหยุดบอกรับวารสาร ได้แก่ สาเหตุในการหยุดบอกรับ วิธีการในการคัดเลือกรายชื่อวารสาร และผู้มีอำนาจในการตัดสินใจหยุดบอกรับ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้ ภายหลังจากหยุดบอกรับวารสาร

การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ไปทดสอบเก็บข้อมูลในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเอกชน 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และสถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) โดยมีวิธีการในการทดสอบดังนี้

1. แบบสำรวจ ทดสอบโดยการใช้แบบสำรวจเก็บข้อมูลจากเอกสารการปฏิบัติงานวารสารของหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเอกชน 5 แห่งดังกล่าว และหากข้อมูลที่ได้จากเอกสารไม่ครบถ้วนชัดเจนพอ ได้ใช้วิธีสอบถามเพิ่มเติมจากบรรณารักษ์วารสาร
2. แบบสัมภาษณ์ ทดสอบโดยการใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากบรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบในการหยุดบอกรับวารสารในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเอกชน แห่งละ 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 5 คน

ผลการทดสอบเครื่องมือในการวิจัย พบว่า เครื่องมือในการวิจัยทั้ง 2 ชุด คือ แบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ สามารถใช้เก็บข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงนำเครื่องมือที่ทดสอบแล้วนี้ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ถึงบรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบการหยุดบอกรับวารสารในหอสมุดกลางและห้องสมุดประจำวิทยาเขตที่ทำหน้าที่เหมือนหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 22 คน ในห้องสมุดจำนวน 22 แห่ง เพื่อให้บรรณารักษ์จัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้เพื่อการสำรวจ และเตรียมข้อมูลเพื่อการสัมภาษณ์ พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยได้แนบไปรษณียบัตรเพื่อนัดหมายวัน เวลาสัมภาษณ์ให้บรรณารักษ์ตอบกลับ เมื่อผู้วิจัยได้รับไปรษณียบัตรนัดหมายแล้ว จึงเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน เวลาที่นัดหมาย ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลอยู่ในระหว่างเดือนสิงหาคม-กันยายน 2537 โดยมีรายละเอียดในการเก็บข้อมูลดังนี้

1. แบบสำรวจ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากเอกสารการปฏิบัติงานวารสารของห้องสมุด ดังนี้

- 1.1 ชื่อวารสารและปีงบประมาณที่หยุดบอกรับ สำรองได้จากทะเบียนวารสาร แฟ้มรายชื่อวารสาร หรือบัตรบันทึกการต่ออายุบอกรับ ใบเสนอราคา เอกสารระเบียบวาระหรือรายงานการประชุม จดหมายแจ้งหยุดบอกรับกับสำนักพิมพ์ บันทึกขออนุมัติหยุดบอกรับวารสาร เป็นต้น

- 1.2 ราคาวารสารขณะที่หยุดบอกรับ สำรองจากใบเสนอราคาประจำปี เอกสารระเบียบวาระหรือรายงานการประชุม บันทึกขออนุมัติต่ออายุวารสารประจำปี และแคตตาล็อกของ

สำนักพิมพ์และบริษัทตัวแทนบอกรับ เป็นต้น

1.3 แหล่งงบประมาณที่ใช้ในการบอกรับวารสาร สืบจากบันทึกขออนุมัติต่ออายุวารสาร เอกสารระเบียบวาระหรือรายงานการประชุม หากข้อมูลที่ได้ไม่ชัดเจนครบถ้วน ใช้วิธีสอบถามเพิ่มเติมจากบรรณารักษ์

1.4 สาขาวิชาของวารสารที่หยุดบอกรับ เมื่อสำรวจได้รายชื่อวารสารที่หยุดบอกรับแล้ว จะนำรายชื่อวารสารที่สำรวจได้มาจำแนกออกเป็น 20 หมวดหมู่ใหญ่ ตามระบบการจัดหมู่ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Classification System) ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไป
2. ปรัชญา จิตวิทยา ศาสนา
3. ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์
4. ประวัติศาสตร์
5. ประวัติศาสตร์อเมริกา
6. ภูมิศาสตร์ โบราณคดี นันทนาการ
7. สังคมศาสตร์
8. รัฐศาสตร์
9. กฎหมาย
10. การศึกษา
11. ดนตรี
12. ศิลปกรรม
13. ภาษาและวรรณคดี
14. วิทยาศาสตร์
15. แพทยศาสตร์
16. เกษตรศาสตร์
17. เทคโนโลยี
18. ยุทธศาสตร์
19. นาวิกศาสตร์
20. บรรณานุกรมและบรรณารักษศาสตร์

วิธีดำเนินการจำแนกสาขาวิชาของวารสารที่หยุดบอกรับ

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบวารสารที่ห้องสมุดหยุดบอกรับกับคู่มือชื่อ Ulrich's International Periodicals Directory ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 32 (1993-1994) เพื่อหาเลขหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน

ขั้นตอนที่ 2 บันทึกสาขาวิชาของวารสารนั้น ตามหมวดหมู่ใหญ่ของระบบหอสมุด
รัฐสภาอเมริกัน ในแบบสำรวจ

1.5 เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาตัดสินหยุดบอกรับวารสารเฉพาะรายชื่อ สํารวจ
จากเอกสารระเบียบวาระการประชุม หรือรายงานการประชุม หากข้อมูลที่สำรวจได้จากเอกสาร
ไม่ชัดเจนพอใช้วิธีสอบถามเพิ่มเติมจากบรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบในการหยุดบอกรับวารสารในหอสมุด
กลางแห่งนั้น หลังจากการสำรวจได้ให้บรรณารักษ์ตรวจสอบข้อมูล เพื่อความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดย
การสัมภาษณ์บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบการหยุดบอกรับวารสารในหอสมุดกลาง และห้องสมุดประจำ
วิทยาเขตที่ทำหน้าที่เหมือนหอสมุดกลาง แห่งละ 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 22 คน

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลจากแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปนำเสนอโดย
แจกแจงความถี่ ส่วนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจำนวนวารสารที่หยุดบอกรับนำเสนอโดยแจกแจงความถี่และ
หาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปความเรียงและตาราง

คำนวณหาค่าร้อยละ ใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}}{\text{จำนวนวารสารที่หยุดบอกรับทั้งหมด}} \times 100$$

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในบทที่ 4

